

ZELENA RADNA MJESTA

PUT IZ KRIZE

The Greens | European Free Alliance
in the European Parliament

GREEN
NEW DEAL

SADRŽAJ

stranica

POTICANJE ZAPOSŁJAVANJA I GOSPODARSKI OPORAVAK.....	4
ŠTO SU ZELENA RADNA MJESTA?.....	6
STVARANJE ZELENIH RADNIH MJESTA.....	8
ISKORIŠTAVANJE SVIH MOGUĆNOSTI ZELENIH RADNIH MJESTA.....	12
OČUVANJE KONKURENTSKIH PREDNOSTI.....	14
SMANJENJE TROŠKOVA, PROMICANJE DOSTOJNOG RADA.....	16
SOCIJALNO PRAVEDNA ZELENA TRANZICIJA.....	18
PRAVO NA USAVRŠAVANJE I OBRAZOVANJE.....	20
ŽENE NA ZELENIM RADNIM MJESTIMA.....	22
PRIČE O USPJEHU: OTVARANJE ZELENIH RADNIH MJESTA U EUROPI.....	25

PRIČE O USPJEHU: STVARANJE ZELENIH RADNIH MJESTA U EUROPI

stranica

SELO ANAVRA, GRČKA:	
ODRŽIV LOKALNI RAZVOJ ZA NOVA RADNA MJESTA I NAPREDAK.....	26
BREMERHAVEN, NJEMAČKA:	
RADNA MJESTA ZA RADNIKE IZ OPADAJUĆIH INDUSTRIJA.....	30
BRUXELLES I VALONIJA, BELGIJA:	
STVARANJE ODRŽIVIH GOSPODARSTAVA I LOKANIH RADNIH MJESTA.....	34
GRADIŠĆE, AUSTRIJA:	
LOKALNA ZELENA ENERGIJA I NOVA RADNA MJESTA.....	38
LE MANS I REGIJA PAYS DE LA LOIRE, FRANCUSKA:	
RADNA MJESTA ZA RADNIKE IZ OPADAJUĆIH INDUSTRIJA.....	42
REGIJA NAVARRA, ŠPANJOLSKA:	
OTVARANJE RADNIH MJESTA I OTPORNO GOSPODARSTVO.....	46
LONDON, UJEDINJENO KRALJEVSTVO:	
LOKALNE ZAJEDNICE ZA ZELENE VJEŠTINE I RADNA MJESTA.....	50
ČEŠKA REPUBLIKA:	
NOVA RADNA MJESTA I UŠTEDA ENERGIJE.....	54

POTICANJE ZAPOŠLJA- VANJA I GOSPODARSKI OPORAVAK

Nezaposlenost je jedan od najizraženijih problema Europe. Bez posla je više od 25 milijuna Europljana ili više od 10% aktivnog stanovništva. Mladi se suočavaju s još turobnijom situacijom u kojoj je gotovo jedna od četiri mlade odrasle osobe bez posla. U najjače pogođenim europskim državama, kao što su Grčka ili Španjolska, nezaposleno je više od polovice mladih ljudi, a mjere štednje dodatno pogoršavaju situaciju.

Jobs
NEXT EXIT

photo: ©Porcorex

Istodobno, kriza vezana uz klimu i okoliš postaje sve ozbiljnija. Znanstvenici su danas sasvim sigurni da ljudska aktivnost mijenja našu klimu. Upozoravaju na opasnosti nepoduzimanja mjera koje bi zaustavile te procese. U međuvremenu, ekonomisti nas upozoravaju da odlaganjem djelovanja raste i cijena ublažavanja štete i sanacije posljedica.¹

Ipak, postoji izlaz iz ove situacije: **ozele-
njavanjem naših gospodarstava možemo
stvoriti visokokvalitetna zelena radna
mjest**a kako bismo se istodobno borili protiv nezaposlenosti, klimatskih promjena i degradacije okoliša. Od takvog djelovanja EU može imati samo korist. Zadrži li EU svoju ulogu „zelenog predvodnika“ mogla bi do 2050. godine² povećati godišnji izvoz za dodatnih 25 milijardi eura, a godišnje račune za energiju smanjiti za 350 milijardi eura. Time se smanjuje ovisnost o uvezanoj energiji i resursima nabavljenim po kolebljivim cijenama, a povećava sigurnost opskrbe.

Uspijemo li uspostaviti ciljane programe obuke i obrazovanja, osigurat ćemo snažnu uključenost socijalnih partnera i lakše provesti ambiciozne strategije za poticanje inovacija i zelenih ulaganja. **To će omogućiti stvaranje milijuna održivih, visokokvalitetnih zelenih radnih mjesta, mnogih u malim i srednje velikim poduzećima diljem Europe.**

Ovom brošurou predstavljamo vam **moćnosti Europe u stvaranju zelenih radnih mjesta, djelovanjem Zelenih/EFA u Europskom parlamentu - u korist zelenog zapošljavanja.**

U drugom dijelu brošure naći ćete primjere **uspješnog stvaranja zelenih radnih mjesta diljem Europe.** Zelena radna mjesta nisu utopijski san - ona su već sada stvarnost!

¹ Nicholas Stern, 2007. The economics of climate change. The Stern Review. (Ekonomija klimatskih promjena. Sternov pregled)

² European Climate Foundation, 2010. Roadmap 2050: a practical guide to a prosperous, low-carbon Europe.

ŠTO SU ZELENA RADNA MJESTA?

„Zeleno radno mjesto“ definira se kao svaka profesionalna aktivnost koja pomaže u zaštiti okoliša i borbi protiv klimatskih promjena. Prepoznaje se u štednji energije i sirovina, promicanju obnovljive energije, smanjivanju otpada i zagađenja te zaštiti bioraznolikosti i ekosustava.

Razvoj obrazaca održive proizvodnje i potrošnje omogućuje stvaranje sasvim novih

radnih mjesta ili pak pretvaranje postojećih radnih mjesta u visokokvalitetna zelena radna mjesta. To je zaista moguće **u svim sektorima, duž cijelog vrijednosnog lanca, od istraživanja do proizvodnje, distribucije i održavanja.** To je posebno izraženo u **novim sektorima visokih tehnologija** vezanih uz obnovljivu energiju, u **tradicionalnim industrijama** kao što su proizvodnja dobara i graditeljstvo, u **poljoprivredi i ribarstvu.** Zelena su radna mjesta lako ostvariva i u uslužnim sektorima kao što su **ugostiteljstvo, turizam i prijevoz, a nove se mogućnosti otvaraju i u području obrazovanja.**

Naše je stajalište kako **zelena radna mjesta omogućuju dostojan rad** koji zauzvrat jamči odgovarajuću **socijalnu zaštitu, dostatna primanja, i zdrave radne uvjete.** U takvom je okruženju moguće poštivanje radničkih prava i sudjelovanje pojedinaca u odlukama koje utječu na njihov život.

³ *Razvoj mogućnosti zapošljavanja u novom održivom gospodarstvu*, Rezolucija Europskog Parlamenta, usvojena 7. rujna 2010., Izvjestitelj: Zelena zastupnica Elisabeth Schroedter.

Zeleni/EFA u Europskom se parlamentu zalažu za stvaranje više zelenih radnih mjesta u Europi. Primjerice, 2010. godine, inicijativa zastupnice Zelenih potaknula je Europski parlament na usvajanje odlučne rezolucije kojom se poziva na iskorištavanje svih mogućnosti zapošljavanja u održivom gospodarstvu, osiguravajući pritom dostojan rad i socijalno pravednu tranziciju.³ Svi zahtjevi Zelenih predstavljeni u ovoj brošuri sadržani su u toj rezoluciji.

Brojke za EU-27, 2008. Izvor: Europska komisija 2011.: *Politika EU-a za poticaj radnih mjesta i razvoja*

Takozvane „ekoindustrije“ uključuju sve aktivnosti vezane uz stvaranje tehnologija, proizvoda i usluga koje pomažu u mjeranju, sprečavanju i ispravljanju štete učinjene vodi, zraku ili tlu te nude rješenja za probleme okoliša kao što su otpad, buka i šteta za ekosustave. Primjeri uključuju upravljanje otpadom i vodom, nadzor zagađenja zraka, uporabu, proizvodnju obnovljive energije i zaštitu bioraznolikosti.

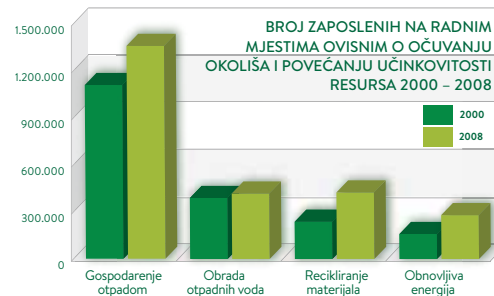

STVARANJE ZELENIH RADNIH MJESTA U NOVIM I TRADICIONALNIM DJELATNOSTIMA

photo: ©Sproetniek

U literaturi se navodi kako ulaganje u održivo gospodarstvo stvara i održava veliki broj radnih mjesta, kako u novim tako i u tradicionalnim sektorima. Postoje snažni pokazatelji da će zelena tranzicija u konačnici pozitivno utjecati na zaposlenost, jer su održive gospodarske djelatnosti radno intenzivnije od aktivnosti koje nadomještaju.⁴ To je podjednako izraženo u izgradnji sustava obnovljive energije, energetske učinkovitosti i organskog uzgoja u poljoprivredi.

Kako se definicije “zelenih poslova” razlikuju, teško je procijeniti točan broj osoba na zelenim radnim mjestima. Osim toga, premalo je standardiziranih podataka izvan tipičnih ekoloških sektora, jer su brojna zelena radna mjesta raspršena diljem Europe u kompanijama koje ubrzano unapređuju svoje aktivnosti i smanjuju utjecaj na okoliš.

Brojke za EU-27. Izvor: ECORYS, 2012. Number of jobs dependent on the environment and improving resource efficiency (Broj radnih mjesta koja ovise o okolišu i povećavaju učinkovitost resursa)

Od 2008. godine u sektoru **obnovljive energije** stvorena su brojna radna mjesta. U tom je sektoru u razdoblju 2009./2010. evidentirano oko milijun radnih mjesta, a cijeli se sektor pokazao otpornim na krizu. Između 2010. i 2011. godine zabilježeno je čak i povećanje radnih mjesta do brojke od 1.186.000.⁵ Usvoji li Europa ambiciozne klimatske strategije, s ciljem dostizanja 100% energije iz obnovljivih izvora,⁶ mogućnosti tog sektora bit će i veće. Europska komisija je 2011. godine izračunala kako bi **do 2020. godine moglo biti stvoreno dodatnih 3 milijuna radnih mjesta,**⁷ dok bi se brojku od 6 milijuna radnih mjesta moglo dosegnuti do 2050. godine.

⁴ CE, GHK, IER, 2011. Studies on Sustainability Issues – Green Jobs; Trade and Labour; Konačno izvješće za Europsku komisiju, Opću upravu za zapošljavanje.

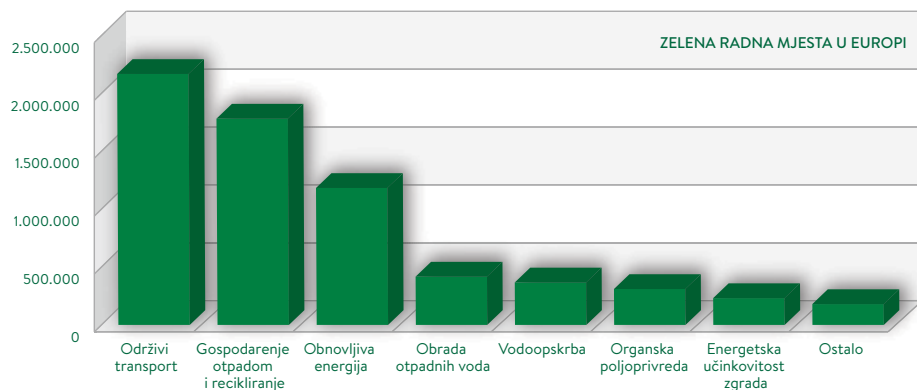
⁵ EurObserv'ER, 2012. The State of Renewable Energies in Europe, 12. Izvješće EurObserv'ER-a.

⁶ Europsko vijeće za obnovljivu energiju, 2010. RE-thinking 2050. A 100% Renewable Energy Vision for the European Union.

⁷ Europska komisija, 2011. COM (2011) 31 final, Obnovljiva energija: napredak prema ciljevima za 2020.

Poboljšanje učinkovitosti resursa moglo bi u Europi stvoriti između 1,4 i 2,8 milijuna radnih mjesta.⁸ Pored toga, uključujući u šumarstvo, poljoprivredu i ribarstvo, oko 14,6 milijuna radnih mjesta izravno ovisi o ekosustavima i bioraznolikosti.⁹ Ozelenjavanje tih sektora moglo bi dodatno povećati broj zaposlenih. Naprimjer, procjenjuje se da organska poljoprivreda zapošljava 10-20% više osoba po hektaru negoli sadašnji konvencionalni uzgoj.¹⁰

Primjer iz industrije čelika dokazuje kako zelena tranzicija također pomaže u zadržavanju radnih mjesta u tradicionalnim, opadajućim industrijama. Vjetroturbine zahtijevaju kvalitetan čelik, a potražnja otvara nove tržišne niše u pratećoj industriji čime osigurava i dodatna radna mjesta.

Brojke za EU-27. Izvori: Prijevoz, uključujući: Javni prijevoz (2008.: 1.200.000): UITP, 2008. Javni prijevoz: The smart green solution!; Željeznički prijevoz (2004.: 900.000): Europska komisija, 2008. Towards an integrated European railway area. Waste management & recycling, wastewater management, water supply, others (biodiversity, air, soil and groundwater, noise and vibration) (Upravljanje otpadom i uporaba, upravljanje otpadnim vodama, dobava vode, ostalo (bioraznolikost, tlo i podzemne vode, buka i vibracija)) (2008.): ECORYS, 2012. The number of Jobs dependent on the Environment and Resource Efficiency improvements. Renewable energies (Obnovljiva energija) (2011.): EurObserver, 2012. State of Renewable Energies, 12th Eurobarometer Report. Organski uzgoj (2007.): ECORYS, 2012. Energy efficiency in buildings (Energetska učinkovitost zgrada) (2009): ECORYS, 2012.

photo: ©monkeybusinessimages

⁸ GWS, 2011. Macroeconomic modelling of sustainable development and the links between the economy and the environment, Izvješće za Europsku komisiju, Opću upravu EK za okoliš pripremljeno od strane Instituta Cambridge Econometrics, Institute of Economic Structures Research, Sustainable Europe Research Institute i Wuppertal Institute for Climate, Environment and Energy.

⁹ FEMM, GHK, Ecologic Institute, IEEP, 2011. The Social Dimension of Biodiversity Policy.

¹⁰ Sustainlabour, 2013. Green Jobs and related policy frameworks. An overview of the European Union.

ISKORIŠTAVANJE SVIH MOGUĆNOSTI ZELENIH RADNIH MJESTA

Sve mogućnosti zelenog zapošljavanja mogu se iskoristiti samo ako dugoročni zakonodavni i financijski okvir jamči održivo ulaganje i ohrabruje inovacije.

Zeleni aktivno potiču usvajanje takvih okvira u Europskome parlamentu. Po pitanju **uštede energije**, uspješno smo isposlovali podršku većine za održavanje ambicioznih obvezujućih ciljeva do 2020.¹¹ i 2030. godine. Vlade EU-a dosad su odbijale ratificirati te ciljeve, no Zeleni će se i dalje zalagati za njihovo prihvaćanje s ciljem stvaranja velikog broja radnih mjesta. Uostalom, djelatvorne mjere energetske učinkovitosti mogle bi stvoriti ili zadržati **2 milijuna radnih mjesta** u Europi.¹² Mnoga od tih radnih mjesta vezana su uz obnovu zgrada, jedan od sektora najjače pogođenih gospodarskom krizom. Štoviše, takva radna mjesta ne bi bila **prenosiva**, a stvarala bi se **lokalno**, u malim i srednjim poduzećima.

Također, Zeleni/EFA uspjeli su nametnuti stroža pravila regulacije **ulaganja u održive projekte koji doprinose stvaranju radnih mjesta**. Primjerice, uspješno smo obranili obvezna ulaganja europskih regija u energetske uštede i obnovljivu energiju. Značajno je što će za zaštitu klime i okoliša siromašnije države članice imati više sredstava EU-a negoli dosad. U nedavno objavljenom izvješću navodi se kako bi korištenje fondova EU namijenjenih regionalnom razvoju kroz zelena ulaganja otvorilo više radnih mjesta negoli jednaki iznosi utrošeni na aktivnosti financirane u prošlosti.¹³ Nadalje, Zeleni su uspješno sačuvali propise kojima se uređuju **ulaganja sredstava EU-a u organski uzgoj i održivo ribarstvo**.

Pored toga, pri uvođenju novih pravila EU-a u procese **javne nabave**, Zeleni su se uspješno izborili za obvezno razmatranje okolišnih i socijalnih kriterija, kriterija poštene trgovine kao i mogućnost primjene obveznih ekoloških oznaka. **Sva ova postignuća Zelenih mogla bi značajno potaknuti stvaranje zelenih radnih mjesta.**

Zelena radna mjesta bit će dugoročno stvorena i očuvana samo ako su strategije kojima se promiče zelena tranzicija postojane. Primjerice, u Španjolskoj koja je 2008. godine bila predvodnica u području obnovljive energije, novoizabrane središnje vlasti su od 2009. godine drastično smanjile programe podrške ovom sektoru. Zbog toga se u toj zemlji, na nacionalnoj razini, broj radnih mjesta u tom sektoru prepolovio.¹⁴

¹¹ Direktiva o energetske učinkovitosti, Izvješće usvojeno u Europskom parlamentu 11. rujna 2012., Izvjestitelj: Zeleni zastupnik Claude Turmes.

¹² Europska komisija, 2011. SEC (2011) 779: Impact Assessment accompanying the Energy Efficiency Plan.

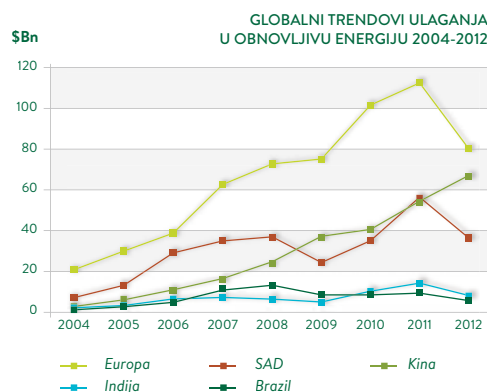
¹³ GHK, 2011: Evaluating the Potential of Green Jobs in the next Multi-annual Financial Framework.

¹⁴ Podatci dobiveni od španjolskih udruženja industrija obnovljive energije UNEF, Protermosolar i AEE. Prikupljeno od strane novina Cinco Días.

OČUVANJE KONKURENTSKIH PREDNOSTI

Da bi zadržala svoj vodeći položaj u razvoju i proizvodnji ekoloških dobara, Europska unija mora i u ovom trenutku izdašno ulagati u održivo gospodarstvo. Europa je mnogo godina bila glavni svjetski čimbenik u zaštiti okoliša i održivosti. Iako je u području održive energije dugo dominirala nad globalnim konkurentima, sustižu je druga gospodarstva. Naprimjer, od 2011. godine smanjila su se ulaganja Europe u obnovljivu energiju, dok su kineska ulaganja tijekom posljednjih godina sustavno i naglo rasla.

Izvor: Frankfurt School-UNEP Centre/BNEF, 2013. Global Trends in Renewable Energy Investment 2013 (Globalni trendovi u ulaganju u obnovljivu energiju 2013.)

Europa može zadržati svoju globalnu prednost samo ako sada ulaže – i to u velikoj mjeri – u održivo gospodarstvo, ako usvoji ambiciozno zakonodavstvo koje regulira zaštitu okoliša te ako klimu i zaštitu okoliša uključi u svoj proračun kao prioritet. Jedino se na taj način mogu u Europi stvoriti predviđena zelena radna mjesta.

U tom kontekstu, Zeleni su u Europskom parlamentu predložili strategiju Industrijskog preporoda za održivu Europu (RISE), čime bi se održivost iskoristila za jačanje konkurentnosti i stvaranje velikog broja visokokvalitetnih zelenih radnih mjesta.¹⁵

Nadalje, **Zeleni aktivno podržavaju inovativne tvrtke koje ulažu u energetske učinkovite, održive proizvode.** Primjerice, u većini sustava za hlađenje i klimatizaciju i danas se primjenjuju „super-staklenički plinovi“, izrazito štetni za našu klimu. Srećom, na raspolaganju su nam alternativni materijali, manje štetni za okoliš, a već ih primjenjuje

više od 400 europskih proizvođača i poslovnih subjekata. Na temelju inicijative zelenog zastupnika, Europski parlament je odredio postupno ukidanje takvih štetnih plinova.¹⁶ Kako se gotovo 90% sustava s tim štetnim rashladnim plinovima uvozi, europski proizvođači održivih uređaja imat će koristi od te zabrane. Time će se i u toj specijaliziranoj grani povećati broj zelenih radnih mjesta. Kako Europa ne može izbjeći globalno zatopljenje i povećanu potrošnju energije tijekom ljeta, smanjit će se barem pogubni utjecaji na atmosferu.

¹⁵ Reindustrializacija Europe s ciljem jačanja konkurentnosti i održivosti, Rezolucija Europskog parlamenta, usvojena 15. siječnja 2014., Izvjestitelj: Zeleni zastupnik Reinhard Bütikofer.

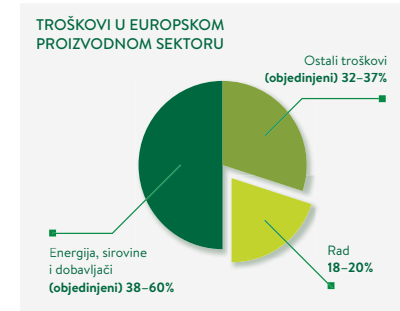
¹⁶ Uredba EU-a o fluoriranim stakleničkim plinovima, međuinstitucionalni sporazum usvojen u Europskom parlamentu 12.3.2014., Izvjestitelj: Zeleni zastupnik Bas Eickhout.

SMANJENJE TROŠKOVA, PROMICANJE DOSTOJNOG RADA

photo: ©Mordalff

Europske tvrtke pokušavaju već duže vrijeme postići globalnu konkurentnost - smanjivanjem troškova rada kroz niže plaće i doprinose za socijalnu zaštitu. Međutim, vidljivo je da su **troškovi materijala i energije utrošene u proizvodnom procesu mnogostruko veći od troškova rada**. Očito je da konkurentnost treba ostvariti na drugoj strani, uštedom energije i materijala, što predstavlja ključni cilj zelenog poslovanja, a nudi značajne komparativne prednosti u budućnosti.

Izvor: Greenovate! Europe, 2012. Guide to resource efficiency in manufacturing (Vodič za učinkovitost resursa u proizvodnji)

U prosjeku, rad čini samo 18-20% ukupnih troškova proizvodnje u europskom proizvodnom sektoru, dok sirovine i opskrba čine 30-45%, a troškovi energije 8-15%.

Uštedom energije i učinkovitijim iskorištenjem resursa smanjuju se troškove proizvodnje, tvornice se spašavaju od zatvaranja, a radnicima se mogu zajamčiti odgovarajuće naknade. To su prepoznali mnogi sindikati i radnička vijeća koji danas zagovaraju i promiču proizvodnju s manje utrošene energije i resursa, uz manji pritisak na troškove rada.

*Zeleni su zaduženi da u ime Europskog parlamenta izrade nacrt strategije za sirovine usmjerene većoj učinkovitosti resursa, njihovoj ponovnoj uporabi i oporabi, čime bi se stvorila ili osigurala radna mjesta, ojačala konkurentnost i zaštitio okoliš.*¹⁷

¹⁷ Djelotvorna europska strategija za sirovine, Rezolucija Europskog parlamenta, usvojena 13. rujna 2011., Izvjestitelj: Zeleni zastupnik Reinhard Butikofer.

SOCIJALNO PRAVEDNA ZELENA TRANZICIJA

Za nas Zelene ključno je da se zelenim radnim mjestima promiče dostojan rad s odgovarajućom socijalnom zaštitom, dostatnim dohotkom, zdravim uvjetima rada, poštivanjem radničkih prava i sudjelovanjem pojedinaca u odlukama koje utječu na njihov život.

Osiguravanje dostojnih radnih uvjeta u novim sektorima, kao što je obnovljiva energija, moglo bi predstavljati ozbiljan izazov. U studiji *Europske federacije metalških radnika* (EMF) o vjetroenergetskom sektoru u Njemačkoj, Francuskoj, Španjolskoj, Nizozemskoj i Danskoj zaključeno je kako uvjete rada pogoršavaju konkurentski pritisci, nedovoljna uključenost radnika, ugovori o privremenom zapošljavanju i nedostatak vještina.¹⁸ No, dokazi nisu ujednačeni, jer istraživanja provedena u Njemačkoj i Španjolskoj pokazuju kako je kvaliteta radnih mjesta u sektoru obnovljive energije dobra,¹⁹ dok su nezdravi radni uvjeti i niska plaća glavni problem u industriji upravljanja otpadom.

Kako promjene u okolišu zahtijevaju fleksibilnost, radnici žele veću sigurnost i zaštitu. To se može ostvariti jedino djelotvornim radničkim zastupanjem i zajamčenom socijalnom zaštitom unutar odgovarajućeg sustava pojedine države članice.

U Europskom se parlamentu Zeleni/EFA redovito susreću s predstavnicima sindikata i radnika. Raspravljaju o modelu kojim bi se osigurala socijalno pravedna preobrazba i dostojan rad u zelenim sektorima. Umjesto nepravednog zakidanja pri promjenama, radnike treba u te procese uključiti kao partnere. Štoviše, Zeleni se snažno zalažu za čvrste sustave socijalne zaštite nezaposlenih radnika u Europi, naročito tijekom zelene tranzicije.

¹⁸ Europska federacija metalških radnika (EMF) i PCG: The European Wind Energy Sector: Green and Social? New Pathways for Workers Representation in the European Wind Sector.

¹⁹ Međunarodna organizacija rada, 2013: Sustainable development, decent work and green Jobs. Međunarodna konferencija o radu, 102. sjednica.

PRAVO NA USAVRŠAVANJE I OBRAZOVANJE

photo: ©lisafx

Zeleni u Europskom parlamentu pozivaju na opsežnu inicijativu za dodatno obrazovanje i usavršavanje vezano uz zelena radna mjesta, na svim razinama vještina. **Zelena tranzicija mora ponuditi prilike svima: mladima i starima, muškarcima i ženama, osobama s više ili manje vještina, nezaposlenima i zaposlenima.** Svi radnici imaju pravo na usavršavanje i cjeloživotno učenje.

Naprimjer, programi strukovnog usavršavanja i obrazovanja moraju omogućiti da i radnik koji je 30 godina radio u rudniku ugljena može usvojiti nove vještine potrebne na zelenom radnom mjestu. To je apsolutno neophodno ako želimo u cijelosti iskoristiti mogućnosti zapošljavanja u zelenoj tranziciji. Poslodavci, radnici i vlade zajedno su odgovorni za osmišljavanje dosljednih strategija obrazovanja i usavršavanja. Prvi korak predstavljat će utvrđivanje novih i budućih potreba za obrazovanjem kao i utvrđivanje sadašnjih nedostataka u vještinama radnika.

*U Europskom parlamentu Zeleni su uspjeli osigurati da mjere zapošljavanja i usavršavanja financirane sredstvima EU-a moraju uzeti u obzir i prijelaz u zeleno gospodarstvo. **Također, snažno se borimo za promicanje temeljnog prava radnika na usavršavanje i razvijanje demokratizacije na radnome mjestu.** U konačnici, inovacija i kreativnost ne događaju se samo u istraživačkim centrima već i u radionicama gdje radnici u proizvodnom procesu dolaze do novih zamisli.*

ŽENE NA ZELENIM RADNIM MJESTIMA

photo: ©shotbydave

Mogućnosti otvaranja zelenih radnih mjesta naročito su velike u određenim sektorima, kao što su graditeljstvo, proizvodnja solarnih elektrana i vjetroelektrana i istraživanje tehnologija namijenjenih štednji energije i resursa. U državama članicama EU-a u svim tim sektorima tradicionalno prevladavaju muškarci, a predrasude poslodavaca i kolega često su tolike da mnoge žene i danas često trpe zbog raznih oblika prikrivene ili otvorene diskriminacije. Istodobno, mlade žene i dalje rijetko biraju struke koje uključuju tehnička znanja, matematiku, računalne znanosti, prirodne znanosti i nove tehnologije.

Zeleni/EFA u Europskom parlamentu snažno se zalažu za sudjelovanje žena u zelenom gospodarstvu. Stoga su zeleni zastupnici predstavili dvije inicijative: rezoluciju Europskog parlamenta o rodnim aspektima gospodarske i financijske krize²⁰ i poziv na inicijativu EU-a za promicanje rodne ravnoteže u prevladavajuće muškim sektorima.²¹ Kad su studije naručene na ovu temu pokazale kako je rodna jednakost i dalje daleko od stvarnosti, Zeleni su uspjeli osigurati obvezno razmatranje rodne jednakosti u svim regionalnim razvojnim i socijalnim projektima u koje se usmjeruju sredstva EU.

²⁰ Učinak gospodarske krize na rodnu jednakost i prava žena, Rezolucija Europskog parlamenta, usvojena 17. lipnja 2010., Izvjestitelj: Zeleni zastupnik Raúl Romeva.

²¹ Razvoj mogućnosti zapošljavanja u novom održivom gospodarstvu, Rezolucija Europskog parlamenta, usvojena 7. rujna 2010., Izvjestitelj: Zelena zastupnica Elisabeth Schroedter.

PRIČE O USPJEHU: OTVARANJE ZELENIH RADNIH MJESTA U EUROPI

ZELENA RADNA MJESTA
NISU UTOPIJSKI SAN.
NAPREDAK PREMA VEĆOJ
ODRŽIVOSTI UČINJEN JE
U MNOGIM DIJELOVIMA
EUROPE, ČIME SU
STVORENA I RADNA MJESTA.

SELO ANAVRA, GRČKA: ODRŽIV LOKALNI RAZVOJ ZA NOVA RADNA MJESTA I NAPREDAK

AKTIVNOSTI:

Održiv lokalni razvoj za postizanje pune zaposlenosti i napretka

GDJE SE OTVARAJU RADNA MJESTA?

Organski uzgoj i stočarstvo, lokalna proizvodnja obnovljive energije, ekoturizam

TKO?

Lokalna zajednica i vlasti, poljoprivrednici, lokalni poslovni subjekti, lokalno tehničko učilište

USPJESI:

Nulta stopa nezaposlenosti, porast broja stanovnika, dodatni prihod sela u iznosu od 60.000 eura godišnje, nova javna infrastruktura, bolja kvaliteta života

Internetska stranica:
www.anavra-zo.gr/en

Udaljeno planinsko selo Anavra na jugoistoku Grčke odlično je iskoristilo mogućnosti zapošljavanja u zelenoj tranziciji. U razdoblju između 2000. i 2010. godine općina je **postigla nultu stopu nezaposlenosti, gotovo udvostručila broj stanovnika** s 300 na 550 i **poboljšala kvalitetu života svojih građana. Pretvarajući dotad siromašno, izolirano selo u model održivog lokalnog razvoja** zelena tranzicija Anavre privukla je svjetsku pozornost. Preobrazba sela započela je sredinom 1990-ih, kad su uvedene velike promjene u brojne sektore.

Tradicionalni stočari okrenuli su se **integriranom, organskom uzgoju** i osnovali tri farme s ukupno 25.000 životinja, uključujući ovce, koze i svinje, koje su slobodno pasle okolnim planinama. Seljaci su izgradili i javnu klaonicu s certificiranim organskim odjelom koji zadovoljava međunarodne standarde kvalitete.

Istodobno, za postizanje energetske neovisnosti **Anavra je izgradila vjetroelektranu** s 20 vjetrogeneratora koji proizvode ukupno do 17,5 megavata što omogućuje opskrbu 12.500 - 13.000 kućanstava. Trenutno se grade još dvije vjetroelektrane s 23 turbine i ukupnom snagom od 20 megavata. Od tih se projekata **očekuje da stvore 20 stalnih i 100 privremenih radnih mjesta**. Sav se višak energije prodaje, a dosad je **prva vjetroelektrana selu osigurala dodatni prihod od oko 60.000 eura godišnje**. Kako bi se započelo planiranje izgradnje male hidroelektrane i sustava za »

grijanje na biomasu, selo se 2010. godine udružilo i s lokalnim tehničkim učilištem.

Nakraju, selo je razvilo i *Ekološki i kulturni park Goura* površine 240 jutara, što je potaknulo **ekoturizam** i privuklo više od 8.500 posjetitelja u razdoblju između 2000. i 2012. godine.

Plan održivog razvoja Anavre nije samo stvorio nova radna mjesta i uvećao prihode seljaka, već je i lokalnim vlastima osigurao sredstva za razvoj javne infrastrukture čime je stanovnicima poboljšana kvaliteta života. Izgradili su uređene trgovce, crpke za pitku vodu, seoski medicinski centar, obrazovne i sportske objekte, dom umirovljenika i objekte za beskućnike. **Selo ima nultu stopu nezaposlenosti i kriminala, a mladi ga više ne napuštaju.**

Znamo li koliko je teško Grčka pogođena gospodarskom krizom, ta pozitivna društveno-gospodarska situacija Anavre zaista

zapanjuje. Naime, u Grčkoj je 2012. godine BDP po stanovniku iznosio samo 75% prosjeka cijele EU, a 2013. godine nezaposlenost je dosegla 27,8 %, ili 160 % više od europskog prosjeka.

Uspjeh Anavre svakako treba pripisati snažnom individualnom vodstvu, ali i uspješnoj primjeni pomoći iz EU-fondova.

Uspije li Grčka usmjeriti gospodarstvo na put održivosti, mogla bi, po službenoj procjeni, stvoriti 210.000 zelenih radnih mjesta, od kojih bi 27.000 bilo stalno.

photo: ©Stamatis Lagkanis

BREMERHAVEN, NJEMAČKA: RADNA MJESTA ZA RADNIKE IZ OPADAJUĆIH INDUSTRIJA

AKTIVNOSTI:

Otvaranje novih radnih mjesta za radnike iz opadajućih industrija

GDJE SE OTVARAJU RADNA MJESTA?

Energija vjetra, graditeljstvo, sektor strojarstva i čelika te mala i srednje velika poduzeća

TKO?

Lokalne i regionalne vlasti, istraživači, radnici i lokalni poslovni subjekti

USPJESI:

1.000 radnih mjesta u sektoru vjetroeenergije u Bremerhavenu, 4.050 radnih mjesta u sektoru obnovljive energije u saveznoj državi Bremen

Internetska stranica:

<http://offshore-windport.de/en/home.html>

photo: ©Oliver Hoffmann

Pod vodstvom Zelenih, u razdoblju od 1998. do 2005. godine **tranzicija prema zelenom gospodarstvu postala je prioritet** koalicijske savezne vlade Socijalnih demokrata i Zelenih koja je u državi pokrenula energetske revolucije. Prema službenim podacima, do 2008. godine u Njemačkoj je u sektoru zaštite okoliša radilo 1,93 milijuna ljudi, 37% više nego 10 godina ranije.

Bremerhaven, primorski grad sa 120.000 stanovnika u državi Bremen, **iskoristio je zeleni trend kako bi restrukturirao svoje gospodarstvo, tradicionalno usmjereno na brodogradnju.** Zbog opadanja potražnje i pojačane konkurencije stranih kompanija, grad je krajem 1980-ih godina pretrpio nagli gospodarski pad. Nestalo je mnogo radnih mjesta (naprimjer, zatvaranjem brodogradilišta otpušteno je 3500 radnika) što je prouzročilo i pad broja stanovnika za gotovo 30%. U 1997. godini nezaposlenost je dosegla 21%. Kako bi preokrenulo taj trend, Gradsko vijeće Bremerhavena odlučilo je 2001. godine iskoristiti ključne »

prednosti kvalificirane radne snagu, velikog iskustva i znanja u području složenih tehnologija, pomorstva i proizvodnje lučkih postrojenja. Promičući energiju vjetra, usmjerili su se na proizvodnju pučinskih vjetroelektrana.

Investiralo se u infrastrukturu i istraživanja u sektoru vjetroenergije, a poboljšana je i ponuda odgovarajućeg strukovnog usavršavanja. Već 2002. godine osnovana je Agencija za energiju vjetra (WAB), savezna mreža s 300 kompanija i instituta koji rade na istraživanju, proizvodnji i postavljanju vjetroelektrana. Bremerhaven je postao nacionalno središte za industriju pučinske vjetroenergije, a 1.000 radnika zaposlenih u tom sektoru (u cijeloj Njemačkoj bilo ih je 2012. godine ukupno 117.900), dokaz su uspješne preobrazbe. U međuvremenu, **u državi Bremen zaposleno je čak 4.050 osoba u sektoru obnovljive energije. Korist od toga imaju lokalna mala i srednje velika poduzeća u sektoru graditeljstva,**

strojarstva i čelika, ali i ostale tvrtke koje proizvode dijelove za vjetroturbine. Bit će potrebni dodatni naponi kako bi se snizilo stopu nezaposlenosti (11,1% u kolovozu 2013. godine), no uspješan razvoj sektora vjetroenergije nedvojbeno je pomogao cijeloj regiji.

Njemačka stranka zelenih, Savez '90/Zeleni, koja čini dio regionalne vlade Bremena od 2007. godine, **odigrala je ključnu ulogu u razvoju sektora obnovljive energije.**

photo: ©monkeybusinessimages

BRUXELLES I VALONIJA, BELGIJA: STVARANJE ODRŽIVIH GOSPODARSTAVA I LOKANIH RADNIH MJESTA

AKTIVNOSTI:

Promicanje zelene tranzicije regionalnih gospodarstava, stvaranje postojećih lokanih radnih mjesta i očuvanje dugoročne održivosti gospodarskih sektora

GDJE SE OTVARAJU RADNA MJESTA?

Mala i srednje velika poduzeća u sektoru graditeljstva, kompanije i usluge u sektoru poljoprivrede i prehrane

TKO?

Lokalne i regionalne vlasti, udruženja poslodavaca, javne interesne organizacije, sindikati, ponuditelji obrazovnih usluga

USPJESI:

Sveobuhvatan skup mjera koje su ukazale na potrebu štednje energije u zgradama: sheme obuke, razmjena dobre prakse, financiranje pojedinaca te malih i srednje velikih poduzeća, programi istraživanja, tehnička podrška

Internetska stranica:

<http://www.aee-rbc.be/>

<http://nollet.wallonie.be/la-premiere-alliance-emploi-environnement-est-scellee-0>

photo: ©Reporters/J.Thijs

Od 2009. godine, u dvije od tri belgijske regije, Bruxellesu i Valoniji, **ministri zaduženi za zaštitu okoliša snažno potiču razvoj takozvanih Saveza za zapošljavanje i okoliš - s ciljem otvaranja zelenih radnih mjesta.** U Valoniji su takvi savezi dobili sredstva u ukupnom iznosu od 879.000.000 eura u sklopu „Marshallovog plana 2. Zeleno“. Taj je okvirni program usvojila valonska vlada kako bi održivi razvoj integrirala u sve ostale strategije za oživljavanje gospodarstva.

Savez je osmišljen s ciljem da **strategije koje prate zelenu tranziciju gospodarskih sektora mogu stvoriti nova radna mjesta**

i očuvati dugoročnu održivost tih sektora. Kako je gotovo 50% zgrada u Valoniji izgrađeno prije 1945. godine, a slabo su izolirane i troše mnogo energije, poseban je naglasak stavljen na **energetsku učinkovitost zgrada.** Pritom je **svako radno mjesto nužno i lokalno, pa ne može nestati u nekom procesu preseljenja industrije.**

Inicijativa je razvijena u izravnoj suradnji sa svim sudionicima graditeljskog sektora s ciljem njegove preobrazbe u održivi sektor. Partneri promiču niskoenergetsku potrošnju i ekološka poboljšanja na postojećim zgradama, određuju ciljeve za »

obnovljive izvore energije, utvrđuju nove vještine i pokreću planove za obnovu stanova u javnom vlasništvu.

Time se potiče obnova i ekološka izgradnja. Konkretno mjere uključuju **programe obuke, razmjenu dobre prakse, financiranje programa za pojedince, mala i srednje velika poduzeća te programe istraživanja i pružanje tehničke podrške**. U inicijativu pokrenutu 2011. godine u Bruxellesu i 2012. godine u Valoniji dosad je uključeno 2.000 kućanstava i 5.500 javnih zgrada. Prvi podaci o broju otvorenih radnih mjesta bit će dostupni uskoro.

Nadalje, savezi u Bruxellesu i Valoniji **bave se i drugim područjima, kao što su voda, otpad i hrana**. Tako je i promicanje **održivih kantina** jedna od inicijativa koju su proveli ministri zaduženi za zaštitu okoliša u regionalnoj vladi Bruxellesa. Dosad je u njoj sudjelovalo 95 kantina koje dnevno poslužuju ukupno 80.000 obroka u škola-

ma, privatnim kompanijama i javnoj upravi. Pružena javna potpora uključuje službu za pomoć upraviteljima kantina, razne održive alate za samoprocjenu, obuku, revizije održivosti i financiranje.

U Bruxellesu, glavnom gradu Belgije, potražnja za održivom hranom bilježi proteklih godina stalan rast. Primjerice, između 2009. i 2010. godine potražnja za organskom hranom porasla je za 20%. U Bruxellesu taj sektor trenutno zapošljava 2.500 osoba, a u područjima koja uključuju uzgoj, distribuciju hrane, upravljanje otpadom, informiranje i komunikacije, savjetovanje i konzalting, mogao bi i u urbanoj poljoprivredi otvoriti dodatna 3.633 radna mjesta.

photo: ©Reporters/J.Thys

GRADIŠĆE, AUSTRIJA: LOKALNA ZELENA ENERGIJA I NOVA RADNA MJESTA

AKTIVNOSTI:

*Povećanje lokalne zaposlenosti i rasta,
smanjenje ovisnosti o fosilnoj energiji*

GDJE SE OTVARAJU RADNA MJESTA?

*Lokalna proizvodnja obnovljive energije,
održiva poljoprivreda i šumarstvo, vezana
istraživanja i razvoj*

TKO?

*Aktivno uključeni građani, istraživači,
lokalna mala i srednje velika poduzeća,
poljoprivrednici*

USPJESI:

*Stvoreno je 5.560 radnih mjesta diljem
savezne države; 1.000 radnih mjesta
stvoren je u Güssingu, a 50 novih poduzeća
prilučeno je grad; Gradišće je u pogledu
električne energije postalo prva europska
energetski neovisna regija*

Internetska stranica:
www.guessing.co.at

photo: ©arturbo

Austrijska savezna država Gradišće zadala si je 1997. godine težak daleki cilj - **energetsku neovisnost u proizvodnji električne energije iz lokalnih obnovljivih izvora do 2050. godine.**

Glavni je cilj bilo **povećanje lokalne zaposlenosti i poticanje gospodarskog razvoja**, uz manju ovisnost o fosilnoj energiji i manju potrošnju energije u regiji. Već 2013. godine Gradišće je postalo prva regija u Europi koja je iz lokalnih obnovljivih izvora

energije - vjetra, solarne energije i biomase - pokrila svoje potrebe za električnom energijom. Takva je strategija stvorila 5.560 novih radnih mjesta u saveznoj državi s 284.000 stanovnika, a u odnosu na tadašnji prosjek EU-15, povećala je BDP po stanovniku sa 71% (1995.) na 81% (2008.).

Od 250 projekata za obnovljivu energiju pokrenutih diljem Gradišća, **grad Güssing** se opredijelio za proizvodnju biomase iz lokalnih izvora, šumarstva i poljoprivrede. »

Sagradili su brojne toplane namijenjene okruhu, ali i elektrane na biomasu. Provedba tih projekata privukla je u Gradišće brojne stručnjake za biomasu, osnovan je Europski centar za obnovljivu energiju, a zatim i "Technikum", specijalizirani istraživački centar za bioenergiju. Ti su centri omogućili Güssingu da razvije sve postojeće tehnologije kojima se iz biomase može izvući energija.

Rezultat je **više od 1.000 novih radnih mjesta u Güssingu**, gradu s 26.507 stanovnika, a tijekom posljednjih 20 godina osnovano je ili se doselilo u grad **više od 50 novih poduzeća**. To je od Güssinga stvorilo ogledni model za ostale regije koje se žele aktivno uključiti u zaštitu klime.

Mnogo vremena, truda i sredstava uloženo je u promidžbene kampanje i podizanje javne svijesti. **Gradane se sustavno informiralo o načinu na koji mogu doprinijeti energetske neovisnosti Gradišća**, ali i mo-

gućoj koristi koju im nudi održiv i ekološki prihvatljiv razvoj.

No, za nastavak zelene tranzicije Gradišća presudno je kontinuirano financiranje. Kako bi omogućili da regija nastavi sa svojim inovativnim i uspješnim Zelenim planom, **Austrijski Zeleni aktivno su lobirali za više sredstava i djelotvornije iskorištenje javnih ulaganja.**

photo: ©Andrey Popov

LE MANS I REGIJA PAYS DE LA LOIRE, FRANCUSKA: RADNA MJESTA ZA RADNIKE IZ OPADAJUĆIH INDUSTRIJA

AKTIVNOSTI:

Otvaranje novih radnih mjesta za radnike iz opadajućih industrija i pružanje obuke

GDJE SE OTVARAJU RADNA MJESTA?

Sektori vjetroenergije i graditeljstva, lokalna poduzeća, mala i srednje velika poduzeća

TKO?

Mladi i nezaposleni, radnici zaposleni u automobilskoj, aeronautičkoj i elektroničkoj industriji

USPJESI:

90% obučenih radnika pronašlo je novi posao; 6.240 radnika sada je zaposleno u regionalnom sektoru vjetroenergije; ublažen je utjecaj recesije

Internetska stranica:

www.paysdelaloire.fr/no_cache/region-actu/actu-detaillee/n/un-guide-pour-se-former-aux-metiers-verts/

photo: ©Jacek_Sopotnicki

Program obuke u Le Mansu, gradu u regiji Pays de la Loire na sjeverozapadu Francuske, **pomaže nezaposlenim mladima i radnicima iz tzv. opadajućih industrija da svoja znanja uspješno prenesu na nova radna mjesta u sektoru vjetroenergije.** Pokazalo se da je impresivnih 95% vještina iz proizvodnje i održavanja automobila moguće prenijeti u sektor vjetroenergije. Čak je 90% od 150 radnika koji su obuku završili od 2009. godine pronašlo je novi posao u

sektoru vjetroenergije, dok je ostalih 5% nastavilo s obukom. Le Mans jedino je mjesto u Francuskoj koje nudi obuku za radnike u industriji pučinskih vjetroelektrana.

Program obuke dio je šire strategije koju je pokrenulo Regionalno vijeće Pays de la Loire s ciljem razvoja novog lokalnog sektora vjetroenergije. Time se preusmjeruje znanje i iskustvo, a otvaraju se nova radna mjesta i poslovne mogućnosti. Prvi je cilj »

programa povećanje proizvodnih kapaciteta za vjetroelektrane na kopnu sa sadašnjih 480 megavata na 1.750 MW do 2020. godine, a zatim, kroz **poticanje stručnosti u strojarstvu, istraživanju, obuci, proizvodnji i sklapanju dijelova vjetroturbina, logistici, postavljanju i održavanju** razviti proizvodnju pučinskih vjetroelektrana. Regija time želi na najbolji mogući način iskoristiti svoje stručne radnike i njihovo iskustvo u automobilske, aeronautičke i elektroničke industriji kao i u regionalnom pomorskom sektoru.

Rezultati su vidljivi. U regiji Pays de la Loire sektor vjetroeenergije sada **zapošljava 6.240 radnika i obuhvaća 170 lokalnih poduzeća, uključujući mala i srednje velika poduzeća**, od specijaliziranih do graditeljskih. Od 2009. godine porasli su vjetroeenergetski kapaciteti regije za 166%, a 2013. godine Pays de la Loire bila je šesta po instaliranim vjetroelektranama među francuskim regijama. To je značajno **uma-**

njilo gospodarski utjecaj recesije na regiju, a razina nezaposlenosti danas je među najnižima u Francuskoj (9,1% u 2013. godini).

Francuska zelena stranka, Europska ekologija-Zeleni (EELV), pokretač je trenutne zelene preobrazbe u regiji Pays de la Loire. Vodi je Odbor Regionalnog vijeća za zapošljavanje i obuku koji je osigurao i odgovarajuće tečajeve strukovnog usavršavanja u zelenim sektorima.

photo: ©lisafx

REGIJA NAVARRA, ŠPANJOLSKA: OTVARANJE RADNIH MJESTA I OTPORNO GOSPODARSTVO

AKTIVNOSTI:

Uspostava regionalnog sektora obnovljive energije s ciljem smanjenja ovisnosti o uvozu fosilnih goriva, izgradnja otpornog gospodarstva i stvaranje postojećih lokalnih radnih mjesta

GDJE SE OTVARAJU RADNA MJESTA?

U sektoru obnovljive energije i pripadajućim malim i srednje velikim poduzećima

TKO?

Sindikati, civilno društvo, istraživači, lokalne vlasti, lokalni poslovni subjekti, radnici, mladi i nezaposleni

USPJESI:

Otvoreno 3.800 radnih mjesta, 81% potrošene električne energije sada dolazi iz obnovljivih izvora; otpornost regionalnog gospodarstva na krizu nadilazi španjolski prosjek

Internetska stranica:
www.cenifer.com/

U Navarri se sredinom 1980-ih godina čak 86% energije nije proizvodilo lokalno, a regija je ovisila o uvozu fosilnih goriva i kolebljivim cijenama. Međutim, danas je Navarra **predvodnik u proizvodnji obnovljive energije**.

1994. godine, kad je usvojen prvi *Plan obnovljive energije*, regiju je karakterizirao visoki dohodak i niska nezaposlenost. Međutim, gospodarstvo je uvelike ovisilo o svega nekoliko industrijskih sektora, a najviše o automobilske industriji kojoj je u

to vrijeme prijetilo preseljenje proizvodnje iz Španjolske.

Kako bi smanjila **ovisnost o uvozu skupih fosilnih goriva**, regionalna je vlada okupila sindikate, civilno društvo, lokalne vlasti i udruženja poslodavaca oko zajedničke strategije kojom će regionalnu energetiku s fosilnih goriva preorijentirati na obnovljive izvore. Istodobno, trebalo je **izgraditi raznovrsnije i otporno gospodarstvo s postojećim radnim mjestima za lokalne radnike**.

»

Nedostatak stručnih radnika riješen je osnivanjem *Centra za obuku o obnovljivoj energiji* namijenjenog mladima i nezaposlenima, ali i radnicima zaposlenim u drugim sektorima. Istodobno je osnovan i nacionalni centar za **primijenjeno istraživanje solarne energije, vjetroenergije i energije biomase**. Danas ta međunarodno priznata ustanova zapošljava 200 istraživača, a projekte u području najnovijih tehnologija ostvaruje na pet kontinenata.

Iako im do potpunog isključenja fosilnih goriva predstoji još mnogo napora, sadašnji su rezultati zaista dojmiljivi:

Sektor obnovljive energije u Navarri danas obuhvaća **više od 100 kompanija**, među njima i tvornice za proizvodnju vjetroturbina i dijelova fotonaponskih postrojenja, operatere koji pružaju i usluge održavanja raznih sustava obnovljive energije, a ima i postrojenja za istraživanje i razvoj. Te tvrtke zajedno ostvaruju 3,5 milijarde

eura godišnje, izravno **zapošljavaju 3.800 osoba** (2,6 puta više nego 2002. godine), a regiji osiguravaju 5% BDP-a. Time dvostruko premašuju prosječne stope tog sektora u odnosu na nacionalni BDP cijele Španjolske (2,4%).

Kompanije sa sjedištem u Navarri **proizvele su 17% svih prodanih vjetroturbina na svijetu**. Danas čak **81% električne energije potrošene u regiji dolazi iz obnovljivih izvora** (u usporedbi s 42,4% u cijeloj Španjolskoj ili 20,6% u Europi, prema podacima iz 2011. godine). **Regija je pokazala izuzetnu otpornost na utjecaje gospodarske krize**, pa je od 2008. godine BDP Navarre pao za 5,1% manje od prosječnog pada nacionalnog BDP-a Španjolske u istom razdoblju.

Od 2009. godine španjolska vlada drastično smanjuje potpore obnovljivoj energiji, čime je na nacionalnoj razini u tom sektoru broj radnih mjesta prepolovljen. Iako je u srpnju 2013. godine vlada usvojila energetska reformu kojom daje prednost fosilnim gorivima i održava oligopolnu moć pet najvećih španjolskih energetskih kompanija, energetski sektor Navarre zasad se uspješno nosi s takvim trendom.

photo: ©Ries van Wendel de Jood / HH

LONDON, UJEDINJENO KRALJEVSTVO: LOKALNE ZAJEDNICE ZA ZELENE VJEŠTINE I RADNA MJESTA

AKTIVNOSTI:

Lokalne zajednice preuzimaju inicijativu u svom neposrednom okruženju, osobe koje traže posao obučavaju zelenim vještinama i stvaraju zelena radna mjesta

GDJE SE OTVARAJU RADNA MJESTA?

Prikupljanje kišnice, izoliranje zgrada, savjetovanje o dobivanju financijskih potpora, postavljanje fotonaponskih solarnih sustava, zajedničko vrtlarstvo, frizerske usluge, uporaba, upravljanje otpadom

TKO?

Lokalne zajednice, poslodavci, tražitelji posla, sindikati, obrazovne institucije, lokalne vlasti

USPJESI:

Stvoreno je više od 500 mogućnosti za obuku, 100 nezaposlenih osoba je obučeno i ponuđen im je posao, sklopljeni su sporazumi s velikim poslodavcima o stažiranju i zapošljavanju

Internetska stranica:

www.unionlearn.org.uk/our-work-and-projects/skills-investment/skills-green-economy/green-skills-partnership

photo: ©hmpredilove

U Ujedinjenom Kraljevstvu zeleni se sektor sve se češće sagledava kao važan čimbenik rasta, jer taj je sektor 2011. i 2012. godine izravno zapošljavao gotovo milijun radnika na puno radno vrijeme. Očekuje se da će se do 2020. godine u sektoru otvoriti pola milijuna novih radnih mjesta.

Poslodavci, sindikati, obrazovne ustanove, lokalne vlasti i predstavnici lokalnih zajednica pokrenuli su 2011. godine Londonsko partnerstvo za zelene vještine kojim bi se iskoristio potencijal zelenih radnih mjesta. **Partnerstvo je inicijativa s pristupom „od dna prema vrhu“** i tri glavna cilja: Stvoriti lokalnu mrežu zajedničkog djelovanja; ponuditi lokalnom stanovništvu obuku, vještine i radno iskustvo, uključiti nezaposlene; stvoriti zelenija, sigurnija i čišća zaposlenja.

Osobe koje traže posao podučavaju osnovnim i specifičnim vještinama vezanima uz okoliš, nužnima za pretvaranje zaposlenja u zeleni posao u različitim područjima, »

od povećanja energetske učinkovitosti zgrada, preko frizerskih usluga do upravljanja otpadom. Obučeni pojedinci također djeluju i kao „zeleni veleposlanici“ u svojem susjedstvu i na radnome mjestu gdje promjene potiču dijeleći svoje vještine s kolegama i susjedima.

Zelena radna mjesta stvaraju se u prikupljanju kišnice, izoliranju zgrada, pružanju savjeta o načinu dobivanja financijske potpore, postavljanju fotonaponskih solarnih sustava, zajedničkom vrtlarstvu (košenje trave, upravljanje šumskim područjima, kompostiranje), korištenju ekološki prihvatljivih proizvoda u frizerskim salonima, uporabi, upravljanju otpadom i savjetovanju o načinu smanjenja količine otpada.

Partnerstvo je od svoje početne faze u istočnom i južnom Londonu znatno napredovalo i proširilo se na cijeli grad, a potom i na druge dijelove UK. **Njegovi uspjesi obuhvaćaju:**

- stvaranje više od 500 **moгуćnosti za obuku** kroz sve inicijative,
- **obučavanje i razmjenu radnog iskustva** u hortikulturi, upravljanju otpadom i sektoru poboljšanja energetske učinkovitosti zgrada za 100 nezaposlenih osoba,
- osnivanje pionirske radničke zadruge pod nazivom *Lewisham New Leaf Collective*, kako bi se primjenom obnovljive energije održivo poboljšala energetska učinkovitost socijalnih stanova,
- sklapanje **sporazuma s nekoliko najvećih građevinskih poduzeća i pružatelja usluga glede stažiranja, pripremnih razgovorima uspješnije traženje posla i mogućnosti zapošljavanja** radnika i nezaposlenih osoba u južnom Londonu, uglavnom u strukama vezanim uz štednju energije i održivost.

photo: ©Jani Bryson

ČEŠKA REPUBLIKA: NOVA RADNA MJESTA I UŠTEDA ENERGIJE

AKTIVNOSTI:

Stvaranje postojećih lokalnih radnih mjesta i ušteda energije u domovima

GDJE SE OTVARAJU RADNA MJESTA?

Mala i srednje velika poduzeća u sektoru graditeljstva

TKO JE UKLJUČEN?

Pojedinačna kućanstva koja imaju koristi od potpora i uštede energije

USPJESI:

Otvoreno ili zadržano oko 16.000 radnih mjesta, uz mogućnost otvaranja 70.000 dugoročnih poslova do 2020. godine; ušteda do 1,5 milijuna eura u energetske troškovima godišnje za kućanstva; manje ispuštanje CO₂

Internetska stranica:

www.zelenausporam.cz/sekce/582/about-the-green-savings-programme/

Godine 2009, **ministar za zaštitu okoliša pokrenuo je nacionalni Program zelenih ušteda** (2009-2012) kojim se promiče ušteda energije u privatnim domovima, nagrađujući kućanstva koja sudjeluju izravnim potporama u visini 30-75% nastalih troškova.

Program je podržavao poboljšanja toplinske zaštite (npr. izmjenom starih vrata i prozora), izmjene ekološki neprihvatljivih sustava grijanja, nabavu i postavljanje sustava solarne energije i izgradnju novih energetski učinkovitih domova. Potpore su financirane iz javnih prihoda prikupljenih od prodaje kvota za ispuštanje CO₂ u okviru *Europskog sustava trgovanja kvotama* (ETS), kojim se u Europi provodi Protokol iz Kyota. Stoga program »

nije dodatno opteretio porezne obveznike niti proračun javnog sektora.

Između 2009. i 2012. godine **više od 250.000 kućanstava diljem Češke Republike imalo je koristi od programa** u ukupnom iznosu od 967 milijuna eura. Godišnje smanjenje emisija CO₂ iznosilo je krajem 2012. godine oko 864.000 tona, što odgovara ukupnim emisijama češkog grada sa 69.000 stanovnika.

Otvoreno je ili zadržano oko 16.000 radnih mjesta, uglavnom u malim i srednje velikim poduzećima uglavnom u sektoru graditeljstva. U cjelini, subvencije vlade dodijeljene u sklopu programa, **uštedjet će kućanstvima do 1,5 milijardi eura godišnje** - samo u troškovima grijanja.

Procijenjeno je da će nastavak programa u razdoblju od 2013. do 2020. godine stvoriti ili sačuvati **najmanje 70.000 radnih mjesta**.

photo: ©Heatherfaye

IMPRESUM

Ovu publikaciju izradila je Radna skupina za zeleni novi dogovor (*Green New Deal*) skupine Zeleni/EFA u Europskom parlamentu. Njen se prvi dio temelji na prethodnom radu Zelene zastupnice Elisabeth Schroedter, osobito brošuri „Zeleni poslovi. Prilika za europsko tržište rada“, objavljenoj 2011. godine i rezoluciji Europskog parlamenta „Razvoj mogućnosti zapošljavanja u novom održivom gospodarstvu“, usvojenoj 7. rujna 2010. godine, Izvjestiteljica: Elisabeth Schroedter.

Istraživanje: Ana Belen Sanchez i Daniza Hanz, Sustainlabour, www.sustainlabour.org

Obrada: Wickedfruit, www.wickedfruit.com

Ova je publikacija nastala zahvaljujući priložima naših partnera i kolega iz nacionalnih Zelenih stranaka, predstavnika i članova raznih inicijativa za stvaranje zelenih radnih mjesta na nacionalnim, regionalnim i lokalnim razinama predstavljenih u ovoj brošuri, zastupnicima u Europskom parlamentu iz skupine Zeleni/EFA uključenima u Zeleni novi dogovor i Klimatske temeljne radne skupine kao i strateških savjetnika i zaposlenika skupine Zeleni/EFA.

Koordinacija projekta: Stefanie Hundsdoerfer, savjetnik Zelenog novog dogovora, skupina Zeleni/EFA.

Podrška: Lonneke Bentinck

Saznajte više o Zelenom novom dogovoru na www.greennewdeal.eu

Zeleni/EFA u Europskom parlamentu
Rue Wiertz 60 - 1047 Bruxelles – Belgija

Travanj 2014.

Ova je publikacija tiskana na 100% oporabljenom papiru koristeći biotinte na biljnoj osnovi.

photo cover: © Gene Chutka

photo: ©Daisy-Daisy

**Zeleni/EFA
u Europskom parlamentu**

Rue Wiertz 60
1047 Bruxelles
Belgija

Telefon: +32-2-2843045
www.greens-efa.eu

WWW

Ova publikacija i sve napomene
dostupne su putem interneta na:
www.greennewdeal.eu/greenjobs

